SÅDAN PASSER DU DIN AMAZONPAPEGØJE

DYRENES BESKYTTELSE

Amazonpapegøjer *(Amazona spp.)* hører til familien af »egentlige papegøjer« *(Psittacidae)*. De findes i mange forskellige arter i naturen i Syd- og Mellemamerika. Mindst 15 arter opdrættes hyppigt af opdrættere i Danmark, så det er muligt at anskaffe en ungfugl, der fra starten er vænnet til et liv som burfugl blandt mennesker, hvilket er utroligt vigtigt for fuglens trivsel. Dette er en generel pasningsvejledning til amazonpapegøjer, men man skal altid tjekke, hvilke specielle krav der findes til pasning af ens papegøje

10 GODE RÅD

- Amazonpapegøjer er sociale dyr og bør derfor holdes parvis
- Som grundfoder gives færdiglavet frøblanding, suppler evt. med færdiglavet pelleteret foder. Der suppleres med rigeligt med grønt og frugt
- 1-2 amazonpapegøjer bør have et bur på ca. 120 x 90 x 150 cm, gerne større, bedst er en flyvevoliere
- Gammelt foder fjernes, og vandet skiftes dagligt
- Lær langsomt papegøjen at blive tam, beløn med små godbidder
- Stuefugle, der holdes i indendørs bure, bør have en daglig flyvetur uden for buret
- Amazonpapegøjer lever normalt ca. 40 år, men kan blive helt op til 70 år gamle
- Skal beskyttes mod træk og kulde for at forhindre luftvejsinfektioner, og buret må ikke stå i direkte sollys, da fuglene kan få solstik.
  Pas på med at give for fede fødeemner/godbidder, da amazonpapegøjerne vil kunne blive overvægtige af disse

SOCIALE BEHOV/FLOKSAMMENSÆTNING

Foto: Lars Gejl

Det må absolut frarådes at anskaffe sig en vildfangen fugl af flere grunde. Vildfangne fugle kan være indfanget og transporteret under dyreværnsmæssigt kritisable omstændigheder og kan være smittede med forskellige indre og ydre parasitter. Disse fugle er i sagens natur ikke vant til at leve i bur, vil have sværere ved at trives i fangenskab, bl.a. vil det være langt sværere at gøre dem tamme.

Amazonpapegøjer er sociale dyr, der trives langt bedre parvis, end hvis de holdes alene. Mere end to amazonpapegøjer i samme bur eller voliere kan ikke anbefales, medmindre der skulle være tale om meget store volierer, som dem man kender fra zoologiske haver mv.

Hvis man ikke ønsker, at papegøjerne skal yngle, kan man holde enten to hanner eller to hunner sammen, men sammensætning af to fremmede amazonpapegøjer, uanset køn, skal altid ske med forsigtighed, da de kan være meget stridbare over for hinanden.

Både hanner og hunner kan holdes sammen, såfremt de kan enes som individer. Nogle papegøjer danner par for livet.

FODRING

Det har førhen været almindeligt at bruge grit i form af sand/grus som bundlag i bure til stuefugle. Der er dog flere grunde til, at man er begyndt at gå bort fra dette.

Grit i form af uopløseligt grus/sand/småsten er generelt ikke nødvendigt for papegøjer (ordenen *Psittaciformes*), der afskaller frøene med næbbet, inden de sluger dem. Tværtimod er der efterhånden en del, der tyder på, at uopløseligt grit i visse tilfælde kan ophobes i muskelmaven (kråsen) på papegøjerne, hvilket kan forårsage forstoppelse, der kan være yderst farlig for fuglenes helbred. Dette gælder især for de større papegøjer som f.eks. amazonpapegøjer og nymfeparakitter.

Til mindre papegøjer såsom undulater og spurvefugle som f.eks. kanariefugle og pragtfinker kan man give en smule grit én gang ugentligt. Brug helst organisk/opløseligt/kalkholdigt grit i form af sepiaskaller og østersskaller (varmebehandlede strandskaller, fås i dyrehandler), der ikke giver samme risiko for forstoppelse og kan virke som kalktilskud, samtidig med at det giver en sund aktivering af fuglene, når de bearbejder skallerne. Østersskallerne må gerne være tilsat lidt trækul, der i små, kontrollerede mængder kan gavne fordøjelsen.

Papegøjer skal altid have adgang til frisk foder hele døgnet rundt.

Som grundkost kan man give en alsidig papegøjeblanding, bestående af solsikke, diverse hirsesorter, hamp, jordnødder, saflorfrø mv. Dog skal man passe på med at give for mange jordnødder og solsikkefrø, da disse fødeemner feder meget.

Suppler med frugt og grønt (se nedenstående).

I de senere år er det blevet muligt at købe færdiglavet pelleteret foder (foder i pilleform) til brug som supplerende grundkost til stuefugle. Fordelen ved dette foder som grundkost er, at det på forhånd er afstemt efter fuglens ernæringsmæssige behov for forskellige næringsstoffer, vitaminer og mineraler, hvilket hjælper til at sikre, at ens fugle altid får dækket disse behov. Til sammenligning kan frøblandinger i nogle tilfælde være for energirige/fedende og har ofte ikke den korrekte afbalancering af de forskellige vitaminer og mineraler, som er nødvendige for fuglene. Man skal også huske, at mange fugle er gode til at udvælge sig lækkerbidder i foderet og vil prøve at spise disse først og lade de »kedeligere« fødeemner inden for frø, frugt og grønt ligge, hvis det er muligt for dem. Det kan derfor være svært at sørge

Foto: Lars Gejl

for, at ens fugls behov bliver opfyldt, hvis man udelukkende fodrer med frøblandinger og frugt/grønt. Vær opmærksom på at pelleteret foder skal holdes adskilt fra grønt/frugt og skiftes dagligt, da det ellers kan udvikle mug.

Har man fugle, der ikke har fået pelleteret foder før, og man ønsker at skifte dem over på dette, skal det ske gradvist, og det kan være nødvendigt at lokke fuglene til at spise det nye foder med små fif/teknikker i starten. Nogle fugle er vanedyr, når det kommer til kosten, og kan i begyndelsen være meget stædige med at afvise nye fødeemner, der ikke lige er godbidder. Man kan evt. rådføre sig med dyrlægen eller dyrehandleren når man køber det pelleterede foder.

Pillerne kan fås i nogle dyrehandler og hos dyrlæger og fås i forskellige pillestørrelser, passende til de forskellige slags fugle. Supplér hver dag med frø, grønt og frugt.

Såfremt man fodrer med pelleteret foder, vil den rette vægtmæssige balance mellem fodergrupperne være: Ca. 30 % frøblanding, 40 % frugt og grønt og 30 % pillefoder.

De fleste former for frugt og grøntsager kan tåles af amazonpapegøjer – giv dog aldrig avocado eller kartofler, da begge indeholder giftstoffer. Husk altid at give usprøjtet/økologisk frugt og grønt. Nogle ting, som f.eks. æble, gulerod, pære, vindruer, appelsin, er særligt eftertragtede. Man skal være opmærksom på, at nogle frugter (f.eks. vindruer og visse nye æblesorter som f.eks. granny smith) primært indeholder vand og sukker og har lavt indhold af fiber og forskellige vigtige mineraler og vitaminer. Mere ernæringsrigtige eksempler på frugt kan være: Friske rønnebær, hindbær, hyldebær og »gammeldags« danske æblesorter.
Indkøbt frugt bør skylles grundigt, inden det gives til fuglene. Prøv også med frugten fra vilde hybenroser, plukket fra et ikke-forurenet område (kan indsamles og fryses for senere optøning). Det er et af de allerbedste foderemner til amazonpapegøjer og kan indsamles gratis om efteråret. Pas på, at der ikke er brugt sprøjtemidler eller er meget bilos de steder, hvor der plukkes.

Fjern kerner/sten fra frugten inden servering, da disse kan være giftige/skadelige for fuglene.

Bland aldrig vådt foder som frugt og grøntsager med tørt foder som frø, pelleteret foder osv., for hvis det tørre foder begynder at mugne (og det gør det hurtigt, hvis det bliver fugtigt), kan det være meget giftigt for fuglen at spise. Fodr derfor med frø, grønt/frugt og evt. pelleteret foder i tre separate skåle. Frø bør altid opbevares i pakker/poser af papir, da indpakning i plast kan medføre, at frøene mister næringsværdi. Samtidig risikerer man at lukke fugt ind til frøene, så der kan dannes mug/svampesporer. Skålen med frøblanding blæses ren for tomme frøskaller (gøres udendørs) og fyldes op hver dag.

Amazonpapegøjer holder også meget af spiret frø. Køb f.eks. bønnespirer hos grønthandleren eller lav selv en spire-

blanding bestående af solsikke, hvede og grønne bønner (mungbønner). Spireblandingen sættes i blød i vand i 24 timer, skylles grundigt og anbringes i en sigte eller spirekasse (fås i supermarkeder og helsekostforretninger), hvor det spires i yderligere 24 timer. Spireblandingen skal skylles *grundigt* under den kolde vandhane inden den gives til fuglene.

Amazonpapegøjer kan tilbydes lidt proteintilskud, hvilket kan gives i form af æggefoder (kaldes æggefoder eller opmadningsfoder i dyrehandelen). En passende mængde kan f.eks. være 1 spiseskefuld pr. fugl en til to gange om ugen. Æggefoderet gives sammen med grundfoderet.

Som kalktilskud til papegøjer kan man give en kalkblok og/eller lidt sepiaskaller i ny og næ.

Papegøjer skal altid have adgang til frisk vand via et drikkekar i stål, evt. et pumpeglas, da vandet ikke bliver så hurtigt beskidt i dette. Også gerne i form af en lidt større vandskål, hvor de har mulighed for selv at bade. Ikke alle amazonpapegøjer går frivilligt i bad, og da kan det være en god idé at give dem en overbrusning med vand fra en blomsterforstøver.

Foto: Lars Gejl

BURINDRETNING

Buret til to amazonpapegøjer bør være ca. 120 x 90 x 150 cm (højde x længde x bredde), men gerne større, og allerbedst er en flyvevoliere, så fuglene har mulighed for at bruge deres vinger, når de har lyst til det. Buret skal være lavet af et kraftigt og solidt materiale, da amazonpapegøjer bruger deres stærke næb flittigt. Holdes fuglen/fuglene i et bur af minimumsstørrelse, skal de hver dag have mulighed for at komme ud på en flyvetur, hvor de kan få rørt vingerne. Brug altid firkantede bure, ikke runde. Runde/buede bure kan forvirre og stresse fuglene.

Som bundlag i buret kan man bruge barkflis (fås i dyrehandler), der har den fordel, at barkstykkerne er store nok til, at fuglene ikke finder på at sluge dem, samtidig med at selve materialet har en desinficerende effekt. Alternativt til dette kan man bruge »Gnavz«-flager, som er et ikke-støvende naturprodukt fremstillet af plantefibre og tang, eller spånpiller/»strø« (kan købes i dyrehandler). Man skal dog altid holde øje med, om ens fugle ynder at spise af bundlaget, i så fald bør man skifte bundlagstype.

Bruger man sandpapir, skal det aldrig bruges alene som bundlag i buret, og man bør købe en variant fremstillet til fugle, som ikke indeholder skadelige stoffer såsom lim (købes i dyrehandler).

Der skal være naturpinde i forskellige tykkelser i buret, altid flere stykker, som anbringes forskudt i buret, aldrig oven over hinanden. Grenene skal være så tykke, at fuglenes tæer kun kan nå ¾ rundt om grenen, og lad bark, kviste, knopper osv. blive siddende. Tilbyd også en stor sten til at slibe kløer på.

Af træarter kan usprøjtede grene af alle frugttræer samt bøgetræer, birk, hassel og ahorn m.fl. bruges. Stil aldrig foderskåle mv. ind under siddegrenene, da fuglene så kan få afføring ned i skålene.

Buret skal altid stå hævet over jorden, så man undgår træk, samt ikke for koldt og ikke i direkte sollys.

Foto: Lars Gejl

RENGØRING

Vandet skiftes, og karret/drikkeflasken afvaskes dagligt. Frugt/grønt og frø udskiftes hver dag. Pelleteret foder *skal* skiftes dagligt, da det hurtigt kan mugne. Uspiste rester af proteintilskud fjernes, dagen efter det er blevet sat ind i buret. I varme perioder kan fuglene dusches eller tilbydes en stor skål vand til badning. Brug kuldslået eller lunkent vand.

To gange ugentligt renses hele buret, der gives nyt bundmateriale, nye klatrepinde, og der vaskes vandskåle. Et par gange om måneden vaskes hele buret af for afføring m.v. Hvis barkflis bliver meget fugtig/våd, kan der komme svampesporer, og i så fald skal bundlaget skiftes med det samme, og buret rengøres i bund. »Gnavz« er god til at suge fugt og bør ikke udvikle mug, såfremt det skiftes ugentligt.

HÅNDTERING

Papegøjer kan være svære at håndtere, da de kan være frygtsomme/aggressive, særligt hvis de er vildfangne. Hold altid fast, men nænsomt ned om vingerne, da de ellers kan brække, og så langt nede på kroppen, at fuglen ikke kan bide.

Benyt evt. tykke handsker, f.eks. hvis fuglen skal have medicin. Lær langsomt papegøjen at blive tam, beløn den med godbidder. Bemærk at en opdrættet papegøje vil blive meget hurtigere tam end en vildfangen.

AKTIVERING

Aktivering er vigtigt, da papegøjer er intelligente dyr, der kræver meget stimulering, ellers kommer de meget let til at kede sig.

Selskab fra artsfæller er meget vigtigt hér. Aktivér også med friske, usprøjtede grene med skud, bark, knopper osv., fuglene er vilde med at pille i dem.

Giv foder osv. i hele stykker. Giv evt. en lille nød som godbid eller belønning indimellem, f.eks. når papegøjen skal lære nye ting.

Lukkes dagligt ud af buret, lav f.eks. et klatretræ, som papegøjerne kan klatre/sidde i. Husk at lukke alle døre og vinduer og fjerne det, der kan være farligt for fuglene. Store ruder bør være dækket af tynde gardiner el. lignende, når fuglene er ude af buret, da de ellers vil kunne komme til at flyve mod ruderne med slemme skader til følge.

Man kan hænge forskelligt legetøj op i buret, men vær opmærksom på at det ikke må være fremstillet af bly eller andet blødt metal, da det vil kunne give fuglene forgiftning.

Duschbad indimellem, især om sommeren.

Stilles udendørs et par timer dagligt i sommerhalvåret – husk at dække buret til, så der ikke er træk, og fuglen har mulighed for at søge skygge.

LIVSFORLØB OG FORMERING

Amazonpapegøjer er kønsmodne, når de er ca. 2-3 år gamle.

De lægger som regel 3-4 æg pr. kuld, og æggene udruges på 26-28 dage.

Amazonpapegøjers levetid er normalt op til ca. 40 år, men de kan i visse tilfælde blive helt op til 70 år gamle.

Foto: Lars Gejl

SUNDHED OG SYGDOM

Amazonpapegøjer tåler ikke træk og kulde, slet ikke i vinterhalvåret, da især ældre papegøjer meget nemt kan få lungebetændelse.

Undgå at stille buret for varmt eller i direkte sollys, f.eks. bag en solbeskinnet rude, da det kan medføre hedeslag.

Ved kedsomhed kan unormal adfærd som »drejesyge« og fjerpilning udvikles.

De er tilbøjelige til at blive overvægtige, undgå derfor at fodre for ensidigt med meget energiholdige frøblandinger, nødder eller andre fede fødeemner.

Vil du vide mere: Kontakt Landsorganisationen Danske Fugleforeninger, Bogsalget eller spørg hos din »Fokus på dyr«-dyrehandler

BRANCHEFORENINGEN FOKUS - PÅ DYR

SÅDAN KAN DU HJÆLPE DYRENE

BLIV MEDLEM
Det koster kun 250 kr. om året.
Ring og hør mere på tlf. 33 28 70 25

TEGN TESTAMENTE
til fordel for dyrene.
Ring og hør mere på tlf. 33 28 70 09

STØT ONLINE ELLER PÅ GIRO
www.dyrenesbeskyttelse.dk/bidrag
eller giro: 600-3915

SMS DYR TIL 1277 eller **RING 90 56 50 50**
så støtter du med 100 kr.
(Det koster 100 kr. + alm. trafiktakst)

Dyrenes Beskyttelse er afhængig af økonomisk støtte fra private.
Enhver gave modtages med tak.
Alle bidrag kan trækkes fra i skat – du skal blot huske at oplyse dit cpr-nr.

Du er meget velkommen til at kontakte Dyrenes Beskyttelse, hvis du ønsker at høre mere om foreningens arbejde eller dine støttemuligheder.

Denne tryksag er produceret CO_2-neutralt hos KLS GRAFISK HUS
Forsidefoto: Lars Gejl. Bagsidefoto: Istockphoto / DB-07/01.2011/5.000
Der tages forbehold for trykfejl samt pris-, skatte- og afgiftsændringer.

No. 001
KLIMA-NEUTRAL TRYKSAG
NORDISK MILJØMÆRKNING
541 016

FSC
www.fsc.org
MIX
Papir fra ansvarlige kilder
FSC® C022933

DYRENES BESKYTTELSE

Alhambravej 15 | 1826 Frederiksberg C | tlf. 33 28 70 00 | www.dyrenesbeskyttelse.dk